

Софокл

Цар Едіп. Антігона

Цар Едіп

Дійові особи

Едіп.

Жрець.

Креонт.

Хор фіванських старійшин.

Тіресій.

Йокаста.

Гонець.

Пастух Лая.

Челядинець Едіпа.

Пролог

ЕДІП

О молоде старого Кадма пагіння!

Чого під вівтарями посідали тут,

Благальне віття у руках тримаючи?

А там — все місто фіміамом сповнене,

І співом молитовним, і стогнаннями?

А що я не від когось хочу знать про це,

Лиш сам почути, то до вас і вийшов я,
Едіпом славним поміж вами названий.
Скажи-бо, старче, говорить за інших тут
Тобі годиться, що вас привело сюди -
Страх чи якесь бажання? Вдовольнити вас
Готов я. Треба бути безсердечному,
Щоб не відчути жалю до благаючих.

ЖРЕЦЬ

Едіпе, краю нашого володарю!
Ти бачиш: під поріг твій віку всякого
Зібрались люди, — ті, що не оперились
Для летів дальніх, ці ж — роками зігнуті,
Жреці, і я, жрець Зевсів, і від молоді
Обранці. Люд весь, віттями уквітчаний,
Сидить он біля двох святинь Палладиних
На площі й над Ісмени віщим попелом.
Все місто наше, бачиш сам ти, бурюю
Збентежене страшною й голови піднять
З безодні хвиль не може закривавлених,
Все на полях безплідним гине зародком,
Худоба гнє й діти ненароджені
У матерніх утробах. Вогненосний бог
Страшною губить місто моровицею,
Дім Кадмів — пустка, і Аїдів чорний дім
Все багатіє зойками й риданнями,
Тебе ні я з богами не рівнятиму,
Ні діти наші, що тебе благать прийшли,
Та першим серед люду й в життєвій біді

Вважаю, і в єднанні ласки божої.
Колись-бо ти, прийшовши в місто Кадмове,
Нас від данини визволив співучому
Страхіттю, хоч ніким не бувши навчений,
Не знав про нас і божою лиш поміччю -
Всі мовлять так і вірять — нам життя вернув.
Отож, Едіпе, наймудріший всіх мужів,
З благанням щирим нині ми прийшли сюди -
Знайди нам оборону, чи богівського
Глаголу чи й людського дослухаючи.,
Відомо-бо, порада від досвідчених
Нам може дати вихід найдоцільніший.
О кращий з смертних, порятуй же місто нам!
О, зваж-бо і на себе! За минуле ти
По всій землі мав славу рятівничого,-
То щоб твою державність тим не згадувать,
Що ми, підвівшись, наостанку впали знов.
Тож будь несхибний, порятуй-бо місто нам.
Тебе знамення щасне привело до нас -
Нехай так само й нині пощастить тобі.
Якщо ти краєм нашим хочеш правити,
То краще людним, а не запустілим прав.
Не захистить пі корабель, ні вежі мур,
Як оборонців дужих вже нема на них.

ЕДІІІ

Нещасні діти! Знаю, знаю добре я,
Чого вам треба. І виразно бачу, як
Біль терпите усі ви. Та ніхто із вас

Такого болю не терпів, як я терплю,
Лише за себе кожен з вас печалиться, -
І пі за кого більше, а моя душа
За місто, і за себе, і за вас болить,
Не сплю я, і не треба вам будить мене.
Та знайте, сліз багато я гірких пролив,
Шляхів багато виходив я думкою.
По роздумі я ліки лиш одні знайшов -
І так вчинив: у Дельфи до оракула
Послав Креонта — сина Менекеєві
Й дружині брата — розпитати, що робить
І як благать, щоб врятувати місто нам.
Ось жду й лічу в тривозі дні — щось бариться
Занадто він. Всі строки повернутися
Давно минули, він же й досі бариться.
А вернеться, поганий буду зовсім я,
Як не зроблю усього, що нам бог звелить.

ЖРЕЦЬ

Ти в слухну пору мовив, ось-бо знак мені
Звіщають, що Креонт вже наближається.

ЕДІП

О владче Аполлоне! Дай, щоб радість нам
Таку ж приніс він, як горить в очах його.

ЖРЕЦЬ

Так, вість весела, бо не приздобив би
Плідним лавровим віттям він чола собі.

ЕДІП

Побачим зараз. Він уже почує нас.

Владарю, сину Менекеїв, брате мій!
Яку-бо вість нам від богів приносиш ти?

КРЕОНТ

Щасливу! Бо за щастя і знегоду ми,
Якщо добром скінчилася, вважаємо.

ЕДІП

Яка ж то вість? Бо поки що ні певності
Від слів твоїх, ні страху не вчуваю я.

КРЕОНТ

Як зволиш — чи прилюдно будеш слухати,
То я готовий мовить, чи у дім ввійти.

ЕДІП

Кажи при всіх, — журюся їх печалями
Ще більше я, аніж душею власною.

КРЕОНТ

Гаразд, скажу вам, що почув од бога я.
Феб Аполлон, володар, ясно мовив нам:
«Ту скверну, що в землі Фіванській виросла,
Прогнати щоб не стала невигойною».

ЕДІП

Як край очистить? І який до того шлях?

КРЕОНТ

«Через вигнання або змивши кров'ю кров,
Бо кров'ю вбивства місто все обурене», -

ЕДІП

Яке ж то вбивство? І якого мужа кров?

КРЕОНТ

Колись, владарю, кермував у краї цім.